

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra Práva

Teze bakalářské práce

**Institut prezidenta České republiky se zaměřením na
problematiku volby prezidenta republiky**

Radek Horešovský

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá institutem prezidenta české republiky a zaměřuje se na problematiku voleb prezidenta republiky. Práce zobrazuje práva a povinnosti kandidáta od podání kandidátní listiny, přes založení volebního účtu a financování volební kampaně, až po vyhlášení výsledků voleb. Rovněž zachycuje změnu Ústavy České republiky a přechod od nepřímé volby prezidenta republiky k přímé volbě. Pozornost je věnována i způsobu volby a pravomocem prezidentů vybraných států Evropské Unie a prezidenta Spojených států amerických v porovnání s prezidentem České republiky. Praktická část bakalářské práce se věnuje financováním volebních kampaní při volbě prezidenta České republiky v roce 2013 a zkoumá, zda byla dodržena veškerá zákonná nařízení a platná legislativa upravující volbu prezidenta České republiky.

Klíčová slova: Česká republika, hlava státu, pravomoc, prezident republiky, přímá volba, nepřímá volba, volby, volební systém, Ústava České republiky, volební zákon

Cíle práce a metodika

Cílem bakalářské práce bude vytyčení teoretických východisek pro institut prezidenta republiky v právním řádu České republiky se zaměřením na problematiku voleb do funkce prezidenta republiky v České republice, vybraných státech Evropské unie a Spojených státech amerických. V této části práce bude použita analýza právních předpisů, relevantních odborných článků a odborné literatury a bude obsahovat rešerše a komparace volebních systémů ve vybraných státech.

Cílem analytické části bude stanovení hypotéz, zda financování volebních kampaní jednotlivých kandidátů v první přímé volbě prezidenta České republiky probíhalo v souladu s právními předpisy, zda bylo dostatečně transparentní a zda má množství vynaložených finančních prostředků bezprostřední vliv na získaný počet hlasů. Bude rozebráno financování volebních kampaní jednotlivých kandidátů na úřad prezidenta republiky ve volbách v roce 2013, jejich příjmy a výdaje a porovnání těchto částek s konečnými příjmy a výdaji, které kandidáti uvedli po finálním zúčtování volebních kampaní. Bude provedena analýza vztahu vynaložených finančních prostředků na volební kampaň a počtu získaných hlasů jednotlivými

kandidáty. V závěru pak bude zhodnoceno veškeré financování volebních kampaní s platnými zákony a ostatními legislativními předpisy.

Při zpracovávání bakalářské práce bude vycházeno ze seznamu zákonů, odborné literatury a odborných článků, které jsou uvedeny v samém závěru této práce. Dále z dostupných finančních přehledů volebních účtů jednotlivých kandidátů a jejich účetních knih.

Závěr

Tato bakalářská práce byla rozdělena do dvou základních částí, na část teoretickou a část analytickou. V teoretické části této bakalářské práce byl rozebrán a popsán způsob volby prezidenta České republiky prostřednictvím nově uzákoněné přímé volby. Byl uveden demonstrativní výčet státních orgánů, které se na volbě prezidenta republiky podílejí a stručné shrnutí jejich náplně práce. Dále se bakalářská práce zabývala samotným kandidátem na úřad prezidenta republiky jeho právům a povinnostem při celém procesu volby od podávání kandidátní listiny, zřizování volebního účtu a zákonná pravidla při financování volebních kampaní až po celkové vyhlášení výsledků voleb. Následně byla rozebrána teoretická východiska způsobu volby prezidenta republiky prostřednictvím nepřímé (parlamentní) volby a proces novely Ústavy České republiky a změny na volbu přímou v roce 2012. V závěru teoretické části se tato bakalářská práce věnovala problematice porovnání průběhu voleb a pravomocí prezidenta České republiky s prezidenty vybraných zemí Evropské unie a prezidenta Spojených států amerických.

V analytické části bakalářské práce byl nejprve uveden příklad neúčelnosti nepřímé volby prezidenta republiky vztahující se k teoretické části práce. Následně se zabývala hlavním cílem a to stanovením hypotéz spojených s financováním volebních kampaní jednotlivých kandidátů při volbě prezidenta republiky v roce 2013. Získané poznatky o vedení volebních účtů, jež demonstrovaly příjmy a výdaje za jednotlivé volební kampaně kandidátů zobrazoval netransparentnost a složitost kontroly financování. Vzhledem k nezaznamenávání nepeněžních darů, které kandidátům poskytovaly politické strany, občanská sdružení či jiné subjekty, bylo velmi složité kontrolovat správnost financování kampaní. Zákon o volbě prezidenta udává povinnost zřídit si volební účet v den podání kandidátní listiny, přes něhož budou prováděny veškeré finanční operace spojené s volební kampaní. Veškeré finanční výdaje spojené s volební kampaní před samotným zřízením volebního účtu se pak ovšem

těžce dokazovaly a docházelo pak ke sporným situacím. Skutečné částky se tak oproti přiznaným mohly lišit a v konečném zúčtování mohlo dojít k překročení zákonem stanoveného finančního limitu pro volební kampaň. Přesto však všechny rozporuplné situace, které nastaly během samotného financování volebních kampaní i ohledně auditu, které toto financování kontroloval, nikdy nebyly plně objasněny ani soudně sankcionovány. Ani jeden z kandidátů dle přiznaného financování nepřekročil limit čtyřiceti milionů korun v prvním kole, ani limit padesáti milionů korun pro kandidáty, kteří se zúčastnili druhého kola volby. V další části byla stanovena hypotéza, zda má množství vynaložených finančních prostředků na volební kampaň při volbě prezidenta republiky v roce 2013 bezprostřední vliv na počet získaných hlasů. Z tohoto zkoumání vyplývá, že množství výdajů na volební kampaň mělo vliv na počet získaných hlasů. Přestože u některých kandidátů tomu tak nebylo, se původní myšlenka hypotézy potvrdila, neboť větší výdaje znamenaly masivnější volební kampaň a tak i dostání se do podvědomí voličů a následné získání jejich hlasů. Volební kampaň se nijak neliší od reklamy na nějaký produkt či služby. Zde jde ale převážně o to prodat svou osobnost či svůj volební program a jak kvalitní bude volební kampaň kandidáta, záleží stejně jako u reklamy na množství vložených finančních prostředků, i když ne vždy to musí být rozhodující a i takový příklad se stal při prezidentské volbě v roce 2013 u volební kampaně Přemysla Sobotky. Finance tedy neznamenají při volbách jediný faktor. Nelze však opomenout ani faktor oblíbenosti či neoblíbenosti občanů některého z kandidátů nebo kvalitně zpracovaný program kandidáta. Ze stanovených hypotéz vyplývá, že finance měly vliv na počet získaných hlasů a úspěch kandidátů při volbě prezidenta České republiky v roce 2013. Z dostupných zdrojů a podkladů, které byly zkoumány, po stránce dodržování platné legislativy, vyplývá, že se všichni kandidáti při financování svých volebních kampaní pohybovali v mezích platné legislativy. Při zpracovávání této bakalářské práce bylo nejvíce čerpáno ze zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů, knihy autora Zdeňka Koudelky, Prezident republiky a online odkazů transparentnivolby.cz.

Seznam zdrojů a použité literatury

Literatura:

KOUDELKA, Zdeněk. *Prezident republiky*. Praha: Leges, 2011, 223 s. Teoretik. ISBN 978-808-7212-950

NOLČ, Jiří. *Čeští a slovenští prezidenti*. Vyd. 1. Brno: CP Books, 2005, 114 s. ISBN 80-251-0545-8

ŠMÍD, Tomáš. *České prezidentské volby v roce 2013*. 1. vyd. Editor Jakub Šedo. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013, 253 s., viii s. obr. příl. Politologická řada, sv. č. 42. ISBN 978-807-3253-257

Internetové zdroje a prameny:

KOUDELKA, Zdeněk. Masarykova Univerzita: *Volba prezidenta republiky*. [online]. [cit. 2015-03-05]. Dostupné z:

https://is.muni.cz/repo/1103995/Volba_prezidenta_republiky.pdf/publication/1103995

TRANSPARENTNÍ VOLBY. *Prezidentské volby 2013*. [online]. [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.transparentnivolby.cz/prezident2013>

Zákony:

Česko. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, Hlava třetí – Moc výkonná, Prezident republiky

Česko. Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky)